

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ кафедри економіки і торгівлі факультету економіки та управління

Опитування спрямоване на вивчення думок групи стейкхолдерів - науково-педагогічних працівників кафедри економіки і торгівлі щодо організації освітнього процесу в університеті, оцінювання умов праці, викликів у професійній діяльності, наукової роботи, академічної доброчесності та рівня міжнародної співпраці. Опитування дозволяє оцінити ключові аспекти роботи викладачів та розробити рекомендації щодо покращення освітніх програм і підвищення якості наукової діяльності.

Опитування проводилося у грудні 2024 січні 2025 року в онлайн-форматі. Усього в опитуванні взяли участь 9 науково-педагогічних працівників кафедри економіки і торгівлі. У дужках представимо результати аналогічного опитування, яке проводилось у грудні 2023 року – січні 2024, що дозволить порівняти результати та оцінити динаміку змін.

Усі питання, що пропонувалися НПП факультету економіки та управління, можна згрупувати в декілька блоків:

1. Загальна інформація про науково-педагогічних працівників кафедри економіки і торгівлі
2. Методи навчання, які використовує науково-педагогічний персонал кафедри економіки і торгівлі
3. Використання НПП навчальних електронних ресурсів
4. Навчально-методична, наукова, міжнародна діяльність НПП кафедри економіки і торгівлі
5. Академічна доброчесність в процесі викладацької та наукової роботи
6. Пропозиції та виклики в професійній діяльності НПП кафедри економіки і торгівлі

Блок 1. Загальна інформація про науково-педагогічних працівників кафедри економіки і торгівлі

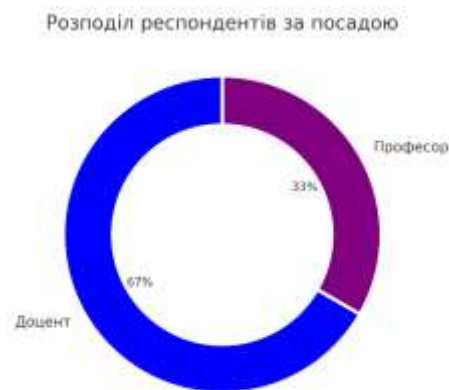

Рис.1. Розподіл респондентів за посадою

На запитання: «**Зазначте, на якій посаді працюєте?**», аналіз показав, що більшість респондентів – це **доценти (67%,67 %)**, тоді як **професори** складають **33% (33%)** від загальної кількості опитаних.

Таке співвідношення може вказувати на активну участь у дослідженні викладачів, які залучені до викладацької та наукової діяльності, а також на тенденцію до професійного розвитку у сфері вищої освіти.

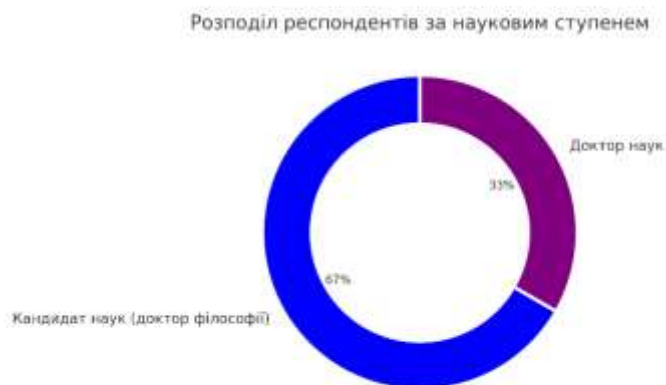

Рис.2. Розподіл респондентів за науковим ступенем

На запитання: «**Який у вас науковий ступінь?**», аналіз показав, що більшість респондентів – це **кандидати наук (доктори філософії) (67%, 67%)**, тоді як **доктори наук складають 33% (33%)** від загальної кількості опитаних.

Це свідчить про те, що в опитуванні взяли участь переважно викладачі, які мають ступінь кандидата наук, що є типовою кваліфікацією для середньої викладацької ланки. Водночас, присутність докторів наук у вибірці свідчить про участь більш досвідчених науковців та можливу зацікавленість у стратегічних питаннях освітнього процесу та академічної кар'єри.

Розподіл респондентів за стажем науково-педагогічної роботи

Рис.3. Розподіл респондентів за стажем роботи

На запитання: «**Який у вас стаж науково-педагогічної роботи?**», аналіз показав наступні результати:

- **Найбільша частка респондентів (33%)** має досвід роботи від **21 до 30 років**, що вказує на наявність значного професійного досвіду у викладачів.
- По **22%** респондентів мають стаж **11-15 років, 16-20 років і понад 30 років**.

Це свідчить про досить рівномірний розподіл стажу серед опитаних, де присутні як досвідчені викладачі з тривалим стажем, так і фахівці, які вже набули суттєвого професійного досвіду, але ще не досягли максимального рівня кар'єрного розвитку.

Такий розподіл може свідчити про стабільність кадрового складу закладу освіти, а також про можливість передачі досвіду молодшим викладачам. Отримані дані можуть бути використані для планування програм професійного розвитку, підвищення кваліфікації та наставництва

Блок 2. Методи навчання, які використовує науково-педагогічний персонал кафедри економіки і торгівлі

Слід зазначити, що цей блок питань цьогооріч було введено в анкетування вперше. Нижче можна ознайомитися з результатами.

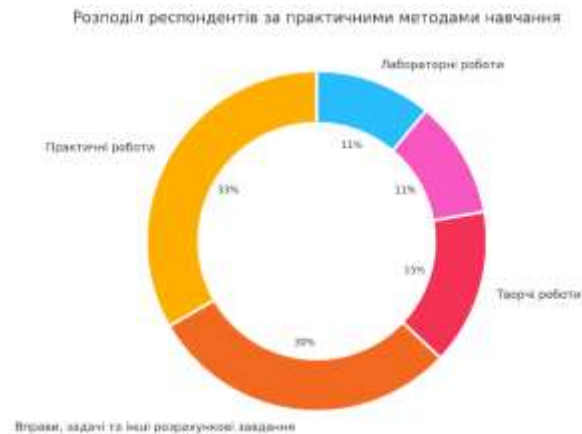

Рис.4. Розподіл респондентів за практичними методами навчання

На запитання: «**Які практичні методи навчання ви активно використовуєте?**», аналіз показав, що викладачі застосовують різноманітні підходи для забезпечення ефективного навчального процесу:

- **Практичні роботи (33%)** є найбільш поширеним методом, що свідчить про орієнтацію викладачів на закріплення знань через виконання конкретних завдань.
- **Вправи, задачі та інші розрахункові завдання (30%)** активно використовуються, особливо в точних та економічних дисциплінах.
- **Творчі роботи (15%)** відображають креативний підхід до навчання, що сприяє розвитку критичного мислення студентів.
- **Лабораторні роботи (11%)** частіше застосовуються у технічних та природничих науках.

Ці результати свідчать про прагнення викладачів поєднувати класичні та сучасні практичні методи, забезпечуючи збалансований навчальний процес.

Важливим є подальший розвиток інтегрованих підходів, що включають не лише традиційні практичні завдання, а й більш інноваційні методики, такі як проєктне навчання та моделювання реальних робочих ситуацій.

Рис.5. Розподіл респондентів за використанням інтерактивних методів навчання

На запитання: «**Які інтерактивні методи навчання ви активно використовуєте?**», аналіз показав, що викладачі широко застосовують різні інтерактивні підходи, які сприяють активній участі студентів у навчальному процесі.

Основні результати:

1. Аналіз історій і ситуацій, а також дискусії, дебати та полеміки складають 21%, що свідчить про значну увагу до розвитку критичного мислення студентів.
2. Відповіді на запитання та опитування думок здобувачів охоплюють 18%, що демонструє активну взаємодію між викладачами та студентами.
3. Відпрацювання навичок і робота в групах є популярним методом, застосовуючись у 15% випадків, що підтверджує орієнтацію на практичне навчання.
4. Мозковий штурм використовується у 13% випадків, що свідчить про його ефективність у генерації ідей студентами.
5. Рольові ігри та ігрове перевтілення займають 5-8% у структурі навчальних методів, що вказує на активне впровадження гейміфікації в освітній процес.

Отримані дані свідчать про те, що інтерактивні методи навчання активно впроваджуються викладачами, що сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу. Надалі доцільним буде розширення використання рольових ігор та імітацій реальних кейсів, що дозволить студентам краще адаптуватися до майбутньої професійної діяльності.

Рис.6. Розподіл респондентів за використанням наочних методів навчання

На запитання: «**Які наочні методи навчання ви активно використовуєте?**», порівняння результатів поточного та минулого року демонструє позитивну динаміку у впровадженні наочних методик.

1. Картки, схеми, таблиці, графіки та діаграми використовуються у 35% випадків, що свідчить про широке застосування структурованих візуальних матеріалів.
2. Квести, кросворди, ребуси та пазли набули популярності, охоплюючи 19% навчальних методик, що підтверджує тренд на використання ігрових технологій у навчанні.
3. Відеоролики, стрічки подій та новин активно застосовуються у 15% випадків, демонструючи значну роль мультимедійного контенту в освітньому процесі.
4. Категорія «Інше» становить 12%, що може свідчити про зростаюче застосування індивідуальних викладацьких підходів та авторських методик.
5. Зображення, картини, зарисовки та фотографії складають 4%, а віртуальні екскурсії та моделі також використовуються у 4% випадків, що підтверджує активне впровадження сучасних технологій у навчанні.

Отримані дані демонструють позитивний розвиток наочних методів навчання, що вказує на їхню ефективність та відповідність потребам студентів. Варто продовжувати інтеграцію мультимедійних технологій, віртуальної реальності та інтерактивних навчальних інструментів у навчальний процес.

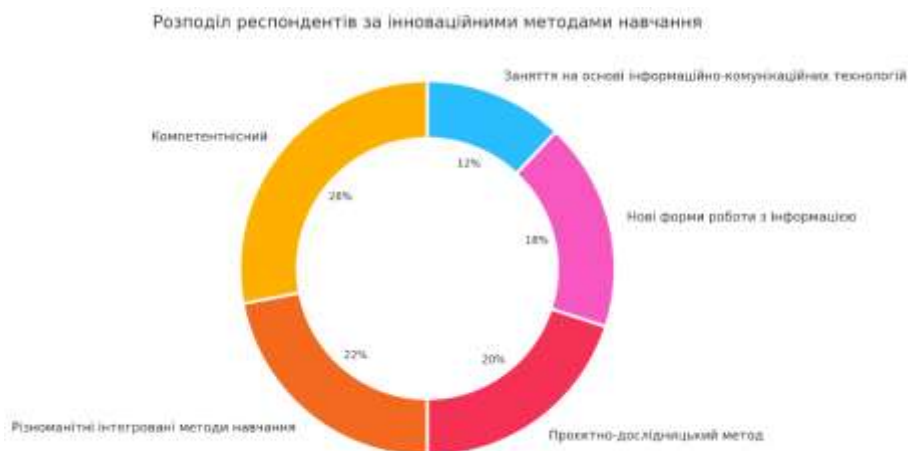

Рис.7. Розподіл респондентів за використанням інноваційних методів навчання

На запитання «Які інноваційні методи навчання ви активно використовуєте?», аналіз показав, що викладачі застосовують такі сучасні методики:

- **Компетентісний підхід (28%)** є найбільш популярним методом, що підтверджує орієнтацію викладачів на розвиток ключових професійних навичок студентів.
- **Різноманітні інтегровані методи навчання (22%)** демонструють активне впровадження міждисциплінарних підходів.
- **Проектно-дослідницький метод (20%)** продовжує набирати популярність, що свідчить про прагнення викладачів залучати студентів до дослідницької діяльності.
- **Нові форми роботи з інформацією (18%)** вказують на необхідність розвитку аналітичних навичок та роботи з великими обсягами інформації.
- **Заняття на основі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) (12%)** залишаються важливим інструментом навчального процесу, підтверджуючи поступову цифрову трансформацію освіти.

Отримані результати підтверджують, що викладачі активно впроваджують нові підходи до навчання, забезпечуючи студентам ефективне засвоєння матеріалу через практичні, інтегровані та дослідницькі методики.

Рис.8. Розподіл респондентів за використанням дистанційних методів навчання

На запитання «**Які дистанційні методи навчання ви активно використовуєте?**», аналіз показав, що викладачі найчастіше застосовують наступні методи:

- Відеоконференції у форматі лекцій або семінарів (25%) є найпоширенішим методом, що підкреслює важливість синхронної взаємодії між викладачами та студентами.
- Онлайн-дискусії (18%) активно використовуються як інтерактивний формат комунікації, сприяючи залученню студентів до обговорень.
- Індивідуальне та групове консультування (15%) залишається ефективним засобом підтримки студентів, допомагаючи швидко реагувати на їхні потреби.
- Віддалені лабораторні практикуми та тестування (12%) є важливим компонентом освітнього процесу, що відображає зростаючу роль цифрових технологій у навчанні.
- Тренажери з віддаленим доступом (8%) поступово інтегруються в освітній процес, розширюючи можливості застосування імітаційних технологій.
- Вікторини, бліц-опитування та квізи (10%) використовуються як ефективний інструмент перевірки знань у динамічному форматі.
- Відеозаписи лекцій і практичних занять (7%) забезпечують доступність матеріалів для студентів, що не можуть приєднатися до занять у режимі реального часу.
- Спільна робота студентів і викладача (5%) сприяє взаємодії та розвитку навичок командної роботи в навчальному процесі.

Загалом отримані результати демонструють розширення дистанційних освітніх технологій та підвищення їхньої ефективності у навчальному процесі.

Блок 3. Використання НПП навчальних електронних ресурсів

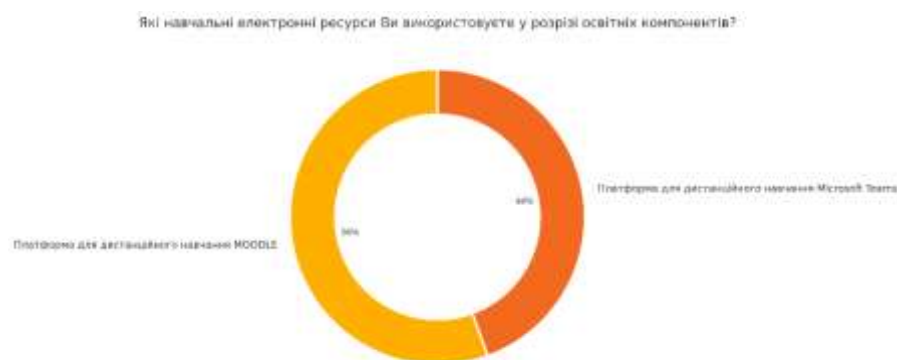

Рис.9. Використання навчальних електронних ресурсів

На запитання «**Які навчальні електронні ресурси Ви використовуєте у розрізі освітніх компонентів?**», аналіз показав, що найбільш активно використовується платформа **Moodle**. Вона є найпопулярнішим електронним ресурсом для підтримки освітнього процесу, її використовують **56% (56%)** НПП.

Microsoft Teams займає друге місце – його використовують **44%(44%)** опитаних, що свідчить про активне впровадження інтерактивних методів комунікації та організації навчального процесу.

Загалом, навчальний процес значною мірою залежить від перевірених та стабільних платформ, які забезпечують зручний доступ до матеріалів і комунікацію між викладачами та здобувачами освіти.

На запитання «**Які труднощі виникають у Вас під час організації навчального процесу з використанням електронних навчальних платформ?**», аналіз показав, що викладачі стикаються з низкою викликів, які впливають на ефективність освітнього процесу.

Однією з найпоширеніших проблем є **недостатня технічна підтримка**, що вказує на потребу в удосконаленні інфраструктури та забезпеченні оперативної допомоги користувачам. Також значною перешкодою залишається **нестабільне інтернет-з'єднання**, особливо в регіонах, де доступ до якісного зв'язку є обмеженим.

Ще однією важливою проблемою є **недостатня цифрова компетентність студентів**, що може впливати на їхню здатність ефективно використовувати електронні платформи для навчання. Викладачі також зазначають труднощі з **адаптацією навчальних матеріалів**, адже переведення традиційних методик викладання в онлайн-формат потребує додаткових зусиль та часу.

Окрім технічних аспектів, значним викликом є **низька мотивація студентів до дистанційного навчання**. Це свідчить про необхідність розробки інтерактивних підходів, що залучатимуть студентів до активної участі в освітньому процесі.

Результати аналізу підтверджують, що, попри покращення у сфері цифрового навчання, викладачі продовжують стикатися з технічними, організаційними та мотиваційними викликами. Для підвищення ефективності використання електронних навчальних платформ необхідно зосередитися на покращенні технічної інфраструктури, розширенні програм з цифрової грамотності для студентів та розробці механізмів підтримки їхньої мотивації.

Блок 4. Навчально-методична, наукова, міжнародна діяльність НПП факультету

Слід зазначити, що питання про міжнародну мобільність НПП та про міжнародні наукові проєкти НПП цього року було введено в анкетування вперше. Нижче можна ознайомитися з результатами.

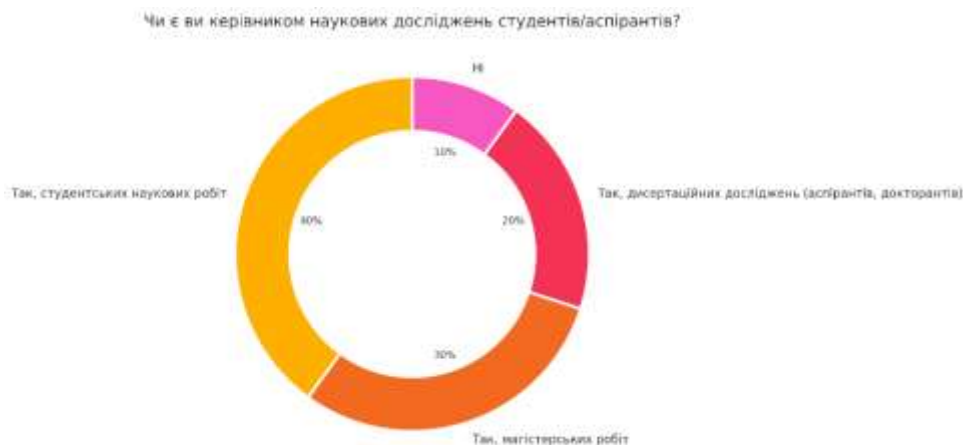

Рис.10. Розподіл НПП за участю в керівництві науковими дослідженнями здобувачів і аспірантів

На запитання «**Чи є ви керівником наукових досліджень студентів/аспірантів?**», аналіз показав, що викладачі залучені до різних рівнів наукової роботи:

- **Так, студентських наукових робіт** (40%; 40%) – найбільша частка викладачів працює зі студентами над науковими дослідженнями. Це вказує на те, що наукові дослідження поступово стають важливою складовою навчального процесу, сприяючи формуванню аналітичних навичок та критичного мислення у студентів

- **Так, магістерських робіт** (30%; 28%) – суттєва частина респондентів керує магістерськими дослідженнями, що є важливим етапом у підготовці майбутніх фахівців та науковців.

- **Так, дисертаційних досліджень (аспірантів, докторантів) (20%; 18%)** – кількість викладачів, залучених до керівництва дисертаційними дослідженнями, поступово зростає, що свідчить про розвиток наукових шкіл та підтримку молодих науковців.

- **Ні (10%; 14%)** – частка викладачів, які не займаються керівництвом наукових робіт, дещо зменшилася, що може свідчити про збільшення наукового навантаження або нові вимоги щодо залучення викладачів до наукової роботи.

Цей показник відображає науковий потенціал факультету та підтверджує наявність кваліфікованих фахівців, здатних забезпечити підготовку висококваліфікованих науковців. Загалом, НПП факультету економіки та управління активно долучаються до керівництва науковими дослідженнями на різних рівнях, що сприяє формуванню дослідницьких компетентностей у студентів, магістрантів та аспірантів.

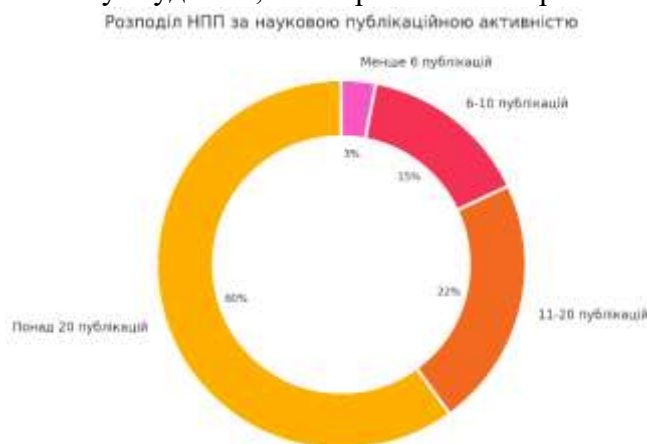

Рис.11. Розподіл НПП за науковою публікативністю

На запитання «Скільки наукових публікацій ви маєте за останні 5 років?», аналіз показав:

- **Понад 20 публікацій – 60% (58%)** – свідчить про високий рівень наукової активності серед більшості НПП.

- **11-20 публікацій – 22% (21%)** – демонструє стабільну публікаційну діяльність серед частини викладачів.

- **6-10 публікацій – 15% (14%)** – вказує на активну, але менш інтенсивну участь у науковій роботі.

- **Менше 6 публікацій – 3% (5%)** – невелика кількість викладачів має низьку публікаційну активність, що може бути пов'язано зі специфікою їхньої наукової діяльності.

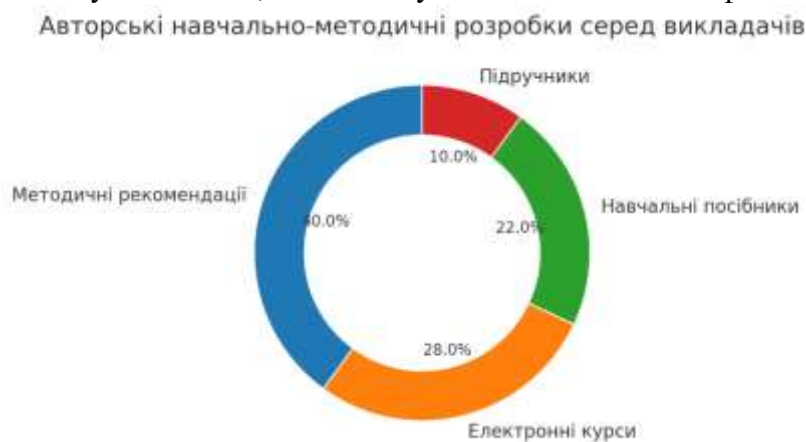

Рис.12. Розподіл НПП за навчально-методичною публікативністю

На запитання «Чи маєте ви авторські навчально-методичні розробки?», аналіз показав:

- **Методичні рекомендації – 40% (38%)** – є найпоширенішим видом навчально-методичних розробок.
- **Електронні курси – 28% (27%)** – свідчить про значний інтерес до цифрових форматів навчання.
- **Навчальні посібники – 22% (21%)** – демонструє активну роботу викладачів у створенні навчальних матеріалів.
- **Підручники – 10% (11%)** – є найменш поширеною категорією, що пояснюється складністю їх підготовки.

Участь викладачів у міжнародних наукових конференціях

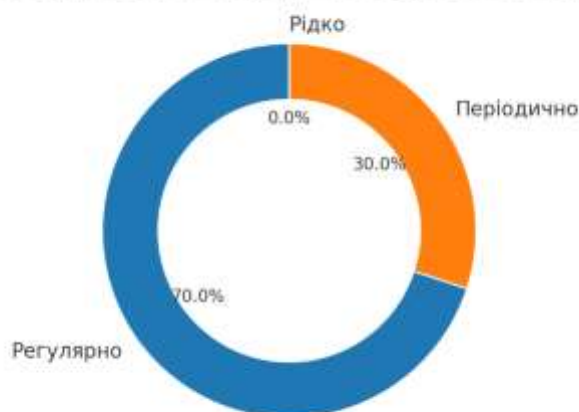

Рис.13. Розподіл НПП за публікативністю в міжнародних наукових конференціях
На запитання «**Чи берете ви участь у міжнародних наукових конференціях?**», аналіз показав:

- **Регулярно – 70% (69%)** – свідчить про високий рівень інтеграції НПП у міжнародний академічний простір.
- **Періодично – 30% (31%)** – вказує на часткову залученість викладачів до міжнародних конференцій.
- **Рідко – 0% (0%)**
- **Не беруть участі – 0% (0%)**

Розподіл НПП за індексацією наукових публікацій у міжнародних базах

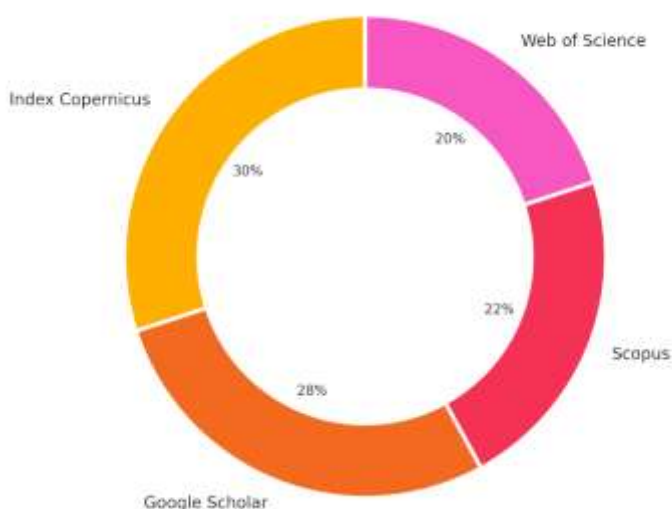

Рис.14. Розподіл НПП за індексацією наукових публікацій у міжнародних базах даних
На запитання «**У яких базах індексуються ваші наукові публікації?**», аналіз показав:

- **Index Copernicus – 30% (28%)** – є найпопулярнішою платформою серед викладачів.

- **Google Scholar – 28% (26%)** – активно використовується для індексації наукових робіт.
- **Scopus – 22% (21%)** – підтверджує зростаючу кількість публікацій у високореєтингових журналах.
- **Web of Science – 20% (19%)** – демонструє значний рівень наукової активності викладачів.

Важливо зазначити, що всі опитані НПП мають публікації у міжнародних базах, оскільки варіант «Не маю публікацій у міжнародних базах» має значення 0. Слід зазначити, що результати свідчать про високий рівень наукової активності НПП факультету економіки та управління.

Досвід академічної мобільності серед викладачів

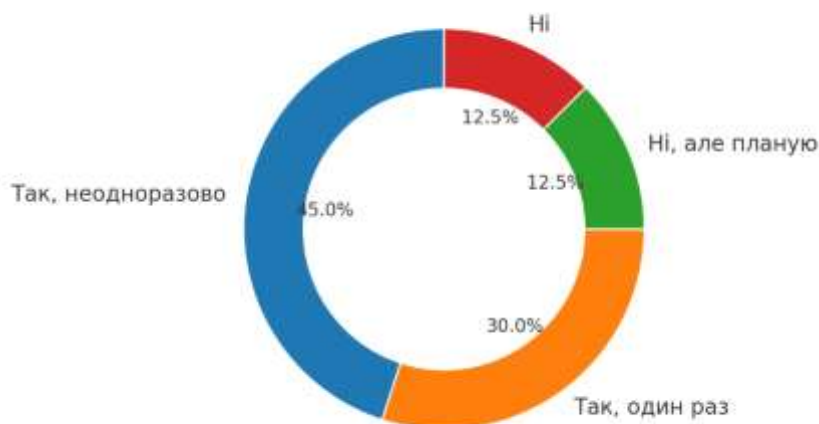

Рис.15. Розподіл НПП за досвідом міжнародної академічної мобільності

На запитання: «*Чи маєте досвід академічної мобільності (стажування, викладання, дослідження за кордоном)?*», аналіз показав такі результати:

- **45%** – неодноразово брали участь у програмах академічної мобільності.
- **30%** – мають досвід міжнародної академічної мобільності один раз.
- **12.5%** – планують взяти участь у таких програмах у майбутньому.
- **12.5%** – не мають досвіду міжнародної мобільності.

Ці результати свідчать про активну міжнародну співпрацю викладачів та значний

Отримані результати підтверджують **високий рівень міжнародної активності НПП**, що сприяє інтеграції кафедри у світову академічну спільноту та розширенню можливостей для міжнародної співпраці, підвищуючи якість освітнього процесу та наукової діяльності.

Участь викладачів у міжнародних наукових проєктах (грантах)

Рис.16. Розподіл НПП за досвідом у міжнародних наукових проєктах

На запитання: «*Чи берете (брали) Ви участь у міжнародних наукових проєктах (грантах тощо)?*», аналіз показав, що викладачі факультету мають різний рівень залученості до міжнародної наукової співпраці:

- **0%** – зазначили, що були керівниками грантів або міжнародних проєктів.
- **20%** – мають досвід участі як виконавці у міжнародних грантах і наукових проєктах.
- **7.5%** – неодноразово брали участь у таких проєктах.
- **25%** – мають досвід участі один раз.
- **35%** – мають намір долучитися до міжнародних наукових проєктів у майбутньому.
- **12.5%** – поки що не брали участі у міжнародних проєктах.

Ці результати свідчать про активну інтеграцію викладачів у міжнародне дослідницьке середовище, а також про значні перспективи подальшого розвитку міжнародного співробітництва.

Отримані результати демонструють **високий рівень міжнародної активності НПП**, що сприяє інтеграції факультету в світову наукову спільноту та відкриває нові можливості для міжнародної співпраці.

Блок 5. Академічна доброчесність в процесі викладацької та наукової

Цьогорічний аналіз питання академічної доброчесності серед науково-педагогічного персоналу засвідчив високий рівень свідомості викладачів.

Дотримання принципів академічної доброчесності серед НПП

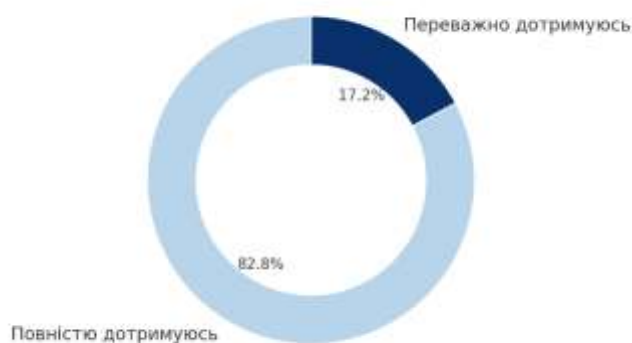

Рис.17. Розподіл НПП факультету за дотриманням принципів академічної доброчесності

На запитання: «*Чи завжди дотримуєтесь Ви принципів академічної доброчесності в процесі викладацької та наукової роботи?*» результати показали:

- **82, 8 %** респондентів зазначили, що **повністю** дотримуються принципів академічної доброчесності;
- **17,2 %** відповіли, що **переважно** дотримуються цих принципів.

Відсутність випадків часткового або повного недотримання академічної доброчесності свідчить про високий рівень академічної культури на факультеті та відповідальне ставлення НПП до викладацької та наукової діяльності. Це є важливим показником академічної етики, що сприяє підвищенню загальної якості освіти.

На питання: «*Чи проводили Ви консультаційні зустрічі та організаційні заходи зі здобувачами вищої освіти щодо принципів академічної доброчесності?*», **100%** респондентів підтвердили, що **проводили** такі заходи.

Ці результати свідчать про цілеспрямовану політику факультету у поширенні академічної доброчесності серед студентів та аспірантів. Системний підхід до роз'яснювальної роботи забезпечує міцний фундамент для розвитку етичних норм та відповідального ставлення до навчання.

Оцінка викладачами дотримання студентами принципів академічної доброчесності

Рис.18. Розподіл НПП за оцінкою дотримання здобувачами вищої освіти принципів академічної доброчесності

Ще одним важливим аспектом дослідження була оцінка викладачами рівня дотримання академічної доброчесності серед студентів. Відповіді на запитання: «Якою мірою, на Вашу думку, здобувачі вищої освіти університету дотримуються принципів академічної доброчесності?» розподілилися наступним чином:

- **93%** респондентів вважають, що студенти **повністю або переважно** дотримуються принципів академічної доброчесності;
- **7%** зазначили, що дотримання цих принципів є **частковим**.

Загалом, ці результати свідчать про позитивну динаміку у дотриманні студентами норм академічної доброчесності, але також вказують на необхідність подальшого вдосконалення заходів контролю та просвітницьких програм.

Отримані результати демонструють високий рівень академічної доброчесності серед науково-педагогічного персоналу факультету економіки та управління. Активна участь викладачів у формуванні академічної культури сприяє зміцненню етичних стандартів і підвищенню якості освіти. Водночас, збереження та покращення контролю за академічною доброчесністю серед студентів залишається пріоритетним напрямком для подальшої роботи факультету.

Блок 6. Пропозиції та виклики в професійній діяльності НПП факультету

На запитання «Які труднощі ви зустрічаєте у своїй професійній діяльності?», «Які заходи необхідно реалізувати на кафедрі для покращення організації освітнього процесу?» та «Які ваші побажання щодо вдосконалення навчального процесу, наукової діяльності, підвищення ефективності викладання, забезпечення академічної доброчесності та співпраці зі стейкхолдерами?» викладачі кафедри економіки і торгівлі надали відповіді, що дозволили сформулювати ключові пропозиції щодо покращення освітнього процесу, підвищення якості навчання, розвитку наукової діяльності, удосконалення методів викладання, дотримання академічної доброчесності та посилення взаємодії з роботодавцями.

Рекомендації було розподілено за такими напрямками:

1. Подолання викликів у професійній діяльності

Для підвищення ефективності викладацької та наукової діяльності необхідно переглянути навчальне навантаження НПП, що дозволить збільшити час для проведення досліджень. Розширення грантових програм і підтримка участі у міжнародних проєктах сприятимуть фінансуванню наукових розробок. Важливим аспектом є розвиток академічної мобільності через обмінні програми та стажування за кордоном. Додатково необхідно

забезпечити доступ до сучасного програмного забезпечення та цифрових ресурсів, що покращить якість як викладання, так і дослідницької роботи.

2. Підвищення якості організації освітнього процесу

Ефективність навчального процесу можна підвищити шляхом активного впровадження інноваційних педагогічних технологій, інтерактивних методів навчання та розширення практичної підготовки студентів через співпрацю з бізнесом і стажування. Важливо забезпечити систематичне підвищення кваліфікації викладачів для оновлення їхніх компетентностей. Також необхідно вдосконалювати механізми зворотного зв'язку зі студентами та здійснювати регулярний моніторинг якості викладання на основі студентських опитувань, що дозволить своєчасно реагувати на потреби здобувачів освіти.

3. Покращення навчального процесу та наукової діяльності

Для розвитку наукової діяльності необхідно підтримувати міждисциплінарні дослідження та співпрацю з науковими установами, забезпечувати доступ до міжнародних наукових баз даних (Scopus, Web of Science), організовувати міжнародні конференції та семінари для обміну досвідом, а також сприяти підготовці молодих науковців до публікацій у рейтингових виданнях.

4. Посилення академічної доброчесності

Необхідно регулярно проводити тренінги та інформаційні заходи з питань академічної доброчесності, активно використовувати програми для перевірки на плагіат, навчати студентів правильному оформленню наукових робіт. Важливо також інтегрувати у навчальні програми дисципліни та модулі, присвячені етиці в освіті та науці.

5. Розвиток співпраці зі стейкхолдерами

Для ефективного вдосконалення освітнього процесу необхідно посилити взаємодію з представниками бізнесу та державних структур, залучати їх до розробки освітніх програм, організовувати зустрічі з потенційними роботодавцями у форматі кар'єрних заходів, професійних лекцій та панельних дискусій.

Висновки

Запропоновані заходи сприятимуть удосконаленню організації освітнього процесу, підвищенню якості викладання, розвитку наукової діяльності НПП, дотриманню принципів академічної доброчесності та розширенню співпраці кафедри економіки і торгівлі з роботодавцями та науковою спільнотою